

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 23/2013-8

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 15. januára 2013 predbežne prerokoval sťažnosť občianskeho združenia O., P., zastúpeného Advokátskou kanceláriou JUDr. P. R., s. r. o., K., v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. P. R., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Prievidza v konaní vedenom pod sp. zn. 16 Er 2460/06 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť občianskeho združenia O., o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 14. augusta 2012 doručená sťažnosť občianskeho združenia O., P. (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Prievidza (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 16 Er 2460/06.

Sťažovateľ v sťažnosti namieta, že postupom okresného súdu (exekučného súdu, pozn.) v napadnutom konaní boli porušené jeho základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru „*odmietnutím pripustenia sťažovateľa do predmetného exekučného konania*“.

Sťažovateľ v sťažnosti uvádza, že v napadnutom konaní vedenom okresným súdom «*podaním zo dňa 06.12.2011 oznámila vstup do konania ako vedľajší účastník na strane povinného - spotrebiteľa a žiadala o odklad exekúcie vedenej pod sp. zn. 16 Er/2460/2006 a jej následné zastavenie. Listom zo dňa 6. 6. 2012... bolo združeniu O. oznámené, že „podľa právneho názoru exekučného súdu v exekučnom konaní neprichádza do úvahy ani vedľajšia intervencia (právny názor konštantne potvrdzovaný Krajským súdom v obdobných veciach), pretože okruh účastníkov exekučného konania je vyčerpávajúcim spôsobom ohraničený ustanovením § 37 Exekučného poriadku. Preto aplikácia Vami uvedeného § 93 ods. 2 v spojení s ustanovením § 251 ods. 4 Občianskeho súdneho poriadku neprichádza v posudzovanej veci do úvahy.“*»

Sťažovateľ nesúhlasí s postupom okresného súdu v napadnutom konaní a uvádza, že gramatickým a logickým výkladom § 25 ods. 1 zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ochrane spotrebiteľa“) «*možno dospieť k záveru, že zákonodarca vyslovene priznáva združeniam (pôsobiacim na ochranu spotrebiteľa v zmysle § 1 predmetného zákona) postavenie účastníka konania nielen v prípade, ak je samotným navrhovateľom tzn. podá návrh na začatie konania vo veci samej ale aj v prípade, ak sa stane neskôr účastníkom už prebiehajúceho konania „byť účastníkom konania“*. Navyše zákonom o ochrane spotrebiteľa došlo k transformácii Smernice Európskeho parlamentu a Rady 98/27/ES z 19. mája 1998 o súdnych príkazoch na ochranu spotrebiteľských záujmov za účelom dosiahnuť maximálnu procesnú ochranu spotrebiteľa. Predmetné ustanovenie § 25 ods. 1 zákona o ochrane spotrebiteľa nerozlišuje medzi konaním exekučným a občianskym, preto nie je s ohľadom na zmysel tohto ustanovenia, ktorým je ochrana spotrebiteľa možné a správne vykladať toto ustanovenie reštriktívne. Navyše § 25 zákona o ochrane spotrebiteľa nepriznáva súdu právo preskúmať, či je združenie oprávnené vstúpiť do konania nakoľko mu vyslovene priznáva toto právo len

pri podávaní návrhu na začatie konania... (bez toho, aby bolo dotknuté právo súdu preskúmať, či je tento subjekt oprávnený v danom prípade podať návrh na začatie konania). Postup titulného súdu je v danom prípade formalistický neberúc do úvahy prínos združenia O. do samotného konania pričom svojím postupom znemožnil vstup vedľajšieho účastníka do konania a odoprel mu tak právo na spravodlivé konanie.».

Podľa názoru sťažovateľa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „Exekučný poriadok“) *„hlavne nevylučuje vstup vedľajšieho účastníka do konania. Aj z doslovného výkladu ust. § 251 ods. 4 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok... vyplýva, že ustanovenia tohto zákona sa použijú ak osobitný predpis neustanovuje inak. Nakoľko zákon vstup vedľajšieho účastníka vyslovene explicitne nevylučuje osobitným ustanovením, nie je dôvod na nepripustenie vedľajšieho účastníka do konania. Z predmetného konania navyše vyplýva, že dané exekučné konanie má charakter sporového konania,... Základným predpokladom na vstup vedľajšieho účastníka do konania je existencia konania, ktoré má charakter sporu... Exekučné konanie,... je relatívne samostatným druhom civilného procesu, ktorý však spĺňa všetky znaky sporového konania.“, pričom „súd sa ani náznakom nezaoberal konkrétnou situáciou, ktorá vznikla podaním združenia O. a uviedol len všeobecné ustanovenia týkajúce sa inštitútu vedľajšieho účastníctva. Strohým uvedením vyššie spomenutých ustanovení sa absolútne nedostatočne vysporiadal s tvrdeniami organizácie O. List dokonca ani neobsahuje výrok o tom, že sa vstup do konania zamietá.“.*

Na základe uvedeného sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie rozhodol o nej nálezom, v ktorom vysloví, že jeho základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru boli porušené, prikáže okresnému súdu v napadnutom konaní *„pripustiť vstup organizácie O. ... ako vedľajšieho účastníka na strane povinného“*, prizná sťažovateľovi finančné zadosťučinenie a náhradu trov konania.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd návrh predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na jeho odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde. Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na prerokovanie ktorých nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Z citovaného § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu možno o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti hovoriť vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03).

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Sťažovateľ sťažnosťou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 16 Er 2460/06, ku ktorému malo dôjsť príliš formalistickým postupom okresného súdu, ktorý v napadnutom konaní *„neberúc do úvahy prínos združenia O. do samotného konania... znemožnil vstup vedľajšieho účastníka do konania“*.

Zo zistení ústavného súdu vyplýva, že exekučné konanie vedené pred okresným súdom dosiaľ nie je právoplatne ukončené.

Ústavný súd predovšetkým pripomína, že je nezávislým súdnym orgánom ústavnosti (čl. 124 ústavy). Vo vzťahu k všeobecným súdom nie je prieskumným súdom ani riadnou či mimoriadnou opravnou inštanciou (m. m. I. ÚS 19/02, I. ÚS 31/05) a nemá zásadne ani oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (m. m. II. ÚS 21/96, II. ÚS 134/09). Ingerencia ústavného súdu do výkonu právomoci všeobecného súdu je opodstatnená len v prípade jeho nezlučiteľnosti s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou. Aj keby ústavný súd nesúhlasil s interpretáciou zákonov všeobecných súdov, ktoré sú „pánmi zákonov“, v zmysle citovanej judikatúry by mohol nahradiť napadnutý právny názor všeobecného súdu iba v prípade, ak by ten bol svojvoľný, zjavne neodôvodnený, resp. ústavne nekonformný. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom v okolnostiach daného prípadu by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia

príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (napr. I. ÚS 363/09, II. ÚS 463/2011, III. ÚS 188/2012).

Z citovanej bohatej a ustálenej judikatúry vyplýva pre konanie ústavného súdu o predbežne prerokúvanej sťažnosti úloha posúdiť, či reakcia okresného súdu na oznámenie sťažovateľa o jeho vstupe do exekučného konania v pozícii vedľajšieho účastníka poprela účel prípadného vedľajšieho účastníctva právnickej osoby zameranej na ochranu práv spotrebiteľov a či tak signalizuje možný záver o porušení označených práv sťažovateľa pri meritórnom rozhodovaní o jeho sťažnosti.

Podľa § 93 ods. 1 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „OSP“) ako vedľajší účastník môže sa popri navrhovateľovi alebo odporcovi zúčastniť konania ten, kto má právny záujem na jeho výsledku, pokiaľ nejde o konanie o rozvod, neplatnosť manželstva alebo určenie, či tu manželstvo je alebo nie je.

Podľa § 93 ods. 2 OSP ako vedľajší účastník sa môže popri navrhovateľovi alebo odporcovi zúčastniť konania aj právnická osoba, ktorej predmetom činnosti je ochrana práv podľa osobitného predpisu.

Podľa § 93 ods. 3 OSP do konania vstúpi buď z vlastného podnetu alebo na výzvu niektorého z účastníkov urobenú prostredníctvom súdu. O prípustnosti vedľajšieho účastníctva súd rozhodne len na návrh.

Podľa § 93 ods. 4 OSP v konaní má vedľajší účastník rovnaké práva a povinnosti ako účastník. Koná však iba sám za seba. Ak jeho úkony odporujú úkonom účastníka, ktorého v konaní podporuje, posúdi ich súd po uvážení všetkých okolností.

Podľa § 2 písm. a) zákona o ochrane spotrebiteľa sa na účely tohto zákona spotrebiteľom rozumie fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá nakupuje výrobky alebo používa služby pre osobnú potrebu alebo pre potrebu príslušníkov svojej domácnosti.

Podľa § 3 ods. 1 zákona o ochrane spotrebiteľa každý spotrebiteľ má právo na výrobky a služby v bežnej kvalite, uplatnenie reklamácie, náhradu škody, vzdelávanie, informácie, ochranu svojho zdravia, bezpečnosti a ekonomických záujmov...

Podľa § 3 ods. 4 zákona o ochrane spotrebiteľa každý spotrebiteľ má právo združovať sa spolu s inými spotrebiteľmi v združeníach a prostredníctvom týchto združení v súlade so zákonom chrániť a presadzovať oprávnené záujmy spotrebiteľov, ako aj uplatňovať práva zo zodpovednosti voči osobám, ktoré spôsobili škodu na právach spotrebiteľov.

Podľa § 25 ods. 1 zákona o ochrane spotrebiteľa združenie môže podať návrh na začatie konania na správnom orgáne alebo na súde vo veci ochrany práv spotrebiteľov alebo môže byť účastníkom konania

a) ak sú takéto ciele hlavnou náplňou jeho činnosti alebo

b) je uvedené v zozname oprávnených osôb vedenom Komisiou (ďalej len „zoznam oprávnených osôb“), bez toho, aby bolo dotknuté právo súdu preskúmať, či je tento subjekt oprávnený v danom prípade podať návrh na začatie konania.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ochrane spotrebiteľa združenie podľa odseku 1 môže na základe plnomocenstva zastupovať spotrebiteľa v konaniach pred štátnymi orgánmi o uplatňovaní jeho práv vrátane náhrady ujmy spôsobenej porušením práv spotrebiteľa.

Z citovaných ustanovení zákona o ochrane spotrebiteľa, no i zo samotného názvu tohto právneho predpisu vyplýva, že účelom tzv. spotrebiteľského práva je ochrana subjektu súkromno-právneho vzťahu, ktorý je spotrebiteľom. Ide o ochranu subjektu právneho vzťahu „slabšieho“ oproti predajcovi (dodávateľovi) vo sfére vyjednávacej sily i znalosti dotknutej oblasti obchodu [rozsudok Súdneho dvora Európskej únie z 27. júna 2000 v spojených veciach Océano Group Editorial (C – 240-244/98), bod 25.]. To všetko v záujme dosiahnutia reálnej spravodlivej rovnováhy v predmetnom právnom vzťahu. Dokazuje to aj dôvodová správa k zákonu č. 384/2008 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, a ktorá doplnenie § 93 OSP o nový odsek 2 odôvodňuje

tým, že „úprava má za cieľ umožniť širšiu ochranu osobám na ochranu ktorých sú zriaďované rôzne právnické osoby najmä združenia a súvisí aj s transpozíciou rôznych smerníc určených na ochranu spotrebiteľa, osôb, vo vzťahu ku ktorým bola porušená zásada rovnakého zaobchádzania a pod.“.

Dosiahnutiu vymedzeného účelu zodpovedá teda aj existencia združení zameraných na účinnú ochranu oprávnených záujmov a práv spotrebiteľov, a aj ich oprávnenie vstupovať do súdnych či administratívnych konaní, ktorých účastníkom je spotrebiteľ. Združenia na ochranu spotrebiteľa (do tejto skupiny patrí aj sťažovateľ) sú teda prioritne zamerané na ochranu fyzických osôb v tých právnych vzťahoch, ktorých obsah udeľuje fyzickým osobám právny status spotrebiteľa. Vznik spotrebiteľských právnych vzťahov, na účel ochrany ktorých pôsobia i združenia na ochranu spotrebiteľa, sa teda viaže na právny úkon fyzickej osoby konajúcej so spotrebiteľským motívom podľa § 2 písm. a) zákona o ochrane spotrebiteľa.

V exekučnom konaní dochádza k nútenému vymoženiu povinnosti z právneho vzťahu, ktorého obsah už je právoplatne a vykonateľne judikovaný. Právoplatnosťou a vykonateľnosťou súdneho rozhodnutia o obsahu spotrebiteľského právneho vzťahu nadobúda tento právny vzťah v perspektíve núteného výkonu novú kvalitu. Fyzická osoba, ktorej bola v nachádzacom konaní uložená hmotno-právna povinnosť nerozlučne spätá s pozíciou spotrebiteľa, sa na základe právoplatnosti a vykonateľnosti súdneho rozhodnutia v spojení s právnou skutočnosťou spočívajúcou v dobrovoľnom nesplnení uloženej povinnosti a s právnou skutočnosťou podania návrhu na začatie exekučného konania stáva povinným. Žiadna z uvedených determinujúcich právnych skutočností však už nie je motivovaná spotrebiteľsky, nie je bytostne spätá s pozíciou fyzickej osoby ako spotrebiteľa.

Fyzická osoba sa v konaní o nútenom výkone rozhodnutia týkajúceho sa spotrebiteľského právneho vzťahu nestáva povinným preto, lebo napĺňa legálno-definičné znaky spotrebiteľa, ale preto, že dobrovoľne nesplnila povinnosť právoplatne potvrdenú kompetentným orgánom verejnej moci. A tak hoci je účelom exekučného práva aj ochrana povinného pred nadmernými zásahmi prostriedkami núteného výkonu rozhodnutia, určite ním nie je ochrana fyzickej osoby z titulu jej spotrebiteľskej pozície. Jednoducho v takom

exekučnom konaní, o aké ide aj v prerokovávanej veci, nezohráva fakt, že povinný bol v základnom (nachádzacom) konaní charakterizovaný ako spotrebiteľ, žiadnu právne významnú úlohu. Z uvedeného dôvodu upretie vedľajšej intervencie združeniu zameranému na ochranu spotrebiteľov v exekučnom konaní nemožno považovať za postup, ktorým by exekučný súd popieral účel a zmysel zákonných právnych noriem vymedzujúcich postavenie takýchto združení, a tým im neústavne obmedzoval, resp. odnímal ich základné právo na súdnu ochranu. Priestor pre účinnejšiu ochranu povinného, ktorý bol v nachádzacom konaní spotrebiteľom, otvára § 25 ods. 2 zákona o ochrane spotrebiteľa explicitne umožňujúci spotrebiteľovi dať sa v akomkoľvek konaní pred orgánmi verejnej moci (a teda aj v exekučnom konaní) zastúpiť spotrebiteľským združením.

Ústavný súd dospel k záveru, že interpretácia relevantných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku a zákona o ochrane spotrebiteľa okresným súdom rešpektovala požiadavku ústavnej konformity výkladu podústavných právnych predpisov (čl. 152 ods. 4 ústavy). Vo svetle prerokovávanej sťažnosti pritom nie je rozhodujúce jednoznačné ustálenie charakteru exekučného konania z pohľadu jeho (ne)sporovosti. To už je totiž otázka zákonnosti, ktorej „pánmi“ sú podľa už citovanej judikatúry všeobecné súdy, a ústavný súd, ako už bolo uvedené, do uplatňovania zákonnosti všeobecnými súdmi môže vstúpiť len vtedy, ak dochádza k popieraniu zmyslu a účelu zákonnej právnej úpravy s následkom nedovoleného obmedzenia (alebo dokonca odňatia) základných práv a slobôd. Keďže však v posudzovanom prípade ústavný súd popretie účelu existencie a zákonom priznaných oprávnení združení zameraných na ochranu spotrebiteľov v kritizovanom exekučnom konaní už pri predbežnom prerokovaní vylúčil, bolo potrebné odmietnuť predloženú sťažnosť ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. januára 2013